

پیش‌خوان

۲ استان مهم ایران
در دوره ناصری در آیین‌ه اسناد

لرستان و خوزستان به گاه سلطنت صاحبقران!

■ **محمدرضا کائینی**

بازخوانی شرایط ایران در دوره سلطنت ناصرالدین شاه قاجار از آن روی دارای اهمیت است که هنوز تاریخ‌نگاران معاصر نتوانسته‌اند تصویری واقعی در باب شرایط آن ارائه کنند، چه اینکه بسیاری از آثاری در این باب ارائه شده، نارسا و حتی غرض‌مندانه بوده است؛ در واقع تاریخ‌نگاری پهلویستی، خود را موظف به تخریب دوران قاجاری می‌دید و برخی آثار در این باره، از گزند این نگره و انگیزه در امان نمانده است. از سوی دیگر این برهه از تاریخ، خود بستر بسیاری از تحولات فرهنگی، اجتماعی و فرهنگی است که نهایتاً در دوران پس از ثرور وی در ۵۰ سالگی سلطنت، به انقلاب مشروطیت منتهی گردید. علاوه بر این همه، آنچه تاکنون درباره‌ی این مقطع نشر یافته است، معطوف به تحولات کلان کشوری، وقایع تهران و دربار شاه است و کمتر، دیگر مناطق ایران موضوع بررسی و موشکافی تاریخی شده‌اند. در اثری که هم‌اینک به شما معرفی می‌شود، اسنادی در باب دو استان شاخص و دارای اهمیت ایران در دوران این شاه قاجار، به اهل پژوهش عرضه گشته است. «خوزستان و لرستان در عصر ناصری» مجموعه اسنادی است که این منطقه را در دوره ناصری روایت می‌کند و توسط منوچهر احتشامی تدوین شده است. مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران ناشر این کتاب در دیپاچه این اثر و در باب محتوای آن چنین آورده‌است:

«سرچشمه قسمت عمده حوادث تاریخی ایران در دوره قاجاریه را باید در ولایت‌نعمدی «عباس میرزا نائب‌السلطنه» جست‌وجو کرد. منشأ و مبدأ بسیاری از رویدادها و دگرگونی‌های ایران در زمان

شده است. مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران ناشر این کتاب در دیپاچه این اثر و در باب محتوای آن چنین آورده‌است:
«سرچشمه قسمت عمده حوادث تاریخی ایران در دوره قاجاریه را باید در ولایت‌نعمدی «عباس میرزا نائب‌السلطنه» جست‌وجو کرد. منشأ و مبدأ بسیاری از رویدادها و دگرگونی‌های ایران در زمان

شده است. مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران ناشر این کتاب در دیپاچه این اثر و در باب محتوای آن چنین آورده‌است:
«سرچشمه قسمت عمده حوادث تاریخی ایران در دوره قاجاریه را باید در ولایت‌نعمدی «عباس میرزا نائب‌السلطنه» جست‌وجو کرد. منشأ و مبدأ بسیاری از رویدادها و دگرگونی‌های ایران در زمان

ناصرالدین شاه قاجار در یکی از آلبوم‌های عکاسی لندن.

قاجار، وقایعی است که در حکومت این شاهزاده روی داده است، زیرا در دوران حیات او به واسطه ظهور ناپلئون در فرانسه و الکساندر اول در روسیه و استعمار کامل هندوستان به دست انگلیس، ایران در گرونده سیاست سهمگین جهانی افتاد و بار اداره این سیاست خطرناک از طرف فتعلعی‌شاه، بر دوش این شاهزاده وطن‌خواه و شجاع گذاشته شد و دربار او در تبریز، مرکز حل و عقد امور کشوری– لشکری گردید، بنابراین آنچه در تهران و در دربار فتعلعی‌شاه می‌گذشت، تقریباً انجام یک سلسله تشریفات سیاسی بود، اثر پیش رو برای آشنایی با زندگانی احتشام‌الدوله خاتلر میرزا(هفدهمین فرزند عباس‌میرزا) و حوادث بسیار مهم تاریخی این دوره –که ذکر آن در بالا رفت– به طور مشخص و کاملاً مستند به حکمرانی احتشام‌الدوله بر خوزستان، لرستان و حومه‌های این مناطق اشاره دارد. در واقع سراسر اثر حاضر به روایت (ارائه خام و دست‌نبدنی شده) فرمان‌های ناصرالدین شاه، مکاتبات امیرکبیر، مکاتبات میرزاآقاخان نوری و مکاتبات جمعی دیگر از رجال عصر ناصری، با احتشام‌الدوله خاتلر میرزا می‌پردازد و در پیچه این مستندات، مخاطب گرمی را با چرایی و چگونگی بخش مهمی از حوادث بنیادین عصر ناصری، آشنا می‌سازد.»

مباحث زیر بخشی از اهم مطالب کتاب حاضر است: «وضعیت و مبنای انتخاب حکمران برای مناطق مختلف ایران توسط هیئت حاکمه /روابط حکومت با امپراطوری عثمانی /جنگ ایران و انگلیس/ خاتلر میرزا و سرکوب یاغیان بختیاری /نقش بسسازی عباس میرزا و فرزندان وی در برقراری امنیت در داخل و رویارویی با بیگانگان (انگلستان و عثمانی) /نقش منشاورهای امیرکبیر با خاتلر میرزا و سایر شاهزاده‌ها و حکمرانان عصر ناصری /نخوه بر خورد حکومت با مشکلات مردم عشایری، روستایی و شهری در دوره ناصرالدین‌شاه ماموریت مشیرالدوله در کمپسین سرحدی و...»
بی‌تردید انتشار این اثر می‌تواند عموم تاریخ‌پژوهان معاصر به ویژه محققان دوره ناصری را مفید آید و مدبرسان باشد.

■ **احمرضا صدری**

جماعتی که امروزه به بازسازی چهره پهلوی‌ها در رسانه‌های محور غربی–عبیری اشتغال دارند،

ترجیح می‌دهند که در باب مقولاتی چون: آزادی بیان و مطبوعات در آن دوره، نم‌پس ندهند؛ با این همه گردش اطلاعات، به میل و دلخواه آنان انجام نطولعد تاریخ معاصر ایران آمده امیید اینر نخواهد ماند؛ در مقال پی آمده، وضعیت پاره‌ای از مطبوعات وابسته به دربار، مورد بازخوانی قرار گرفته است. مستندات این بازخوانی در تارنمای مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران آمده امیید آنکه محققان و عموم علاقه‌مندان را مفید و مقبول آید!

■ ■ ■

■ **روزنامه‌چی‌های فرصت‌طلب در حلقه اطرافیان پهلوی دوم**

محمدرضا پهلوی در آغاز سلطنت خویش، مایل بود که در جامعه ایران، سامانه‌ای تبلیغی داشته باشد که طبعاً این امر با در اختیار گرفتن پاره‌ای از روزنامه‌نگاران جویای قدرت و ثروت مسمومی گشت.از سوی دیگر تجربه تاریخی نیز نشان داده است که برخی اصحاب مطبوعات، نام و نان خویش را در تقرب به قدرت می‌جویند؛ پیوند میان این دو، از همان ماه‌های اولیه سلطنت‌پایی شاه‌جوان محقق گشت.ابوالحسن عمیدی‌نوری–که خود از عناصر دیرپای سیاسی و مطبوعاتی دوران پهلوی بود– در این باره، در خاطرات خویش چنین آورده است: «محمدرضاشاه از همان ابتدای سلطنت، مراقب کار خود و تهیه مقدمات برای یافتن قدرت پدری خویش بود که در نقشه‌های سیاسی از همان سال اول ابتدا از پشت پرده وارد شد و سپس از پشت پرده و قدرت ارتش و بخش پول. محمدرضاشاه هم پول داشت (که برعکس پدر قدرت‌پریش و خرج را داشت) و هم جان بود و به جای پدر نشسته بود که میل داشت به مقام قدرت پدر برسد. بنابراین کسانی توانستند دورش را بگیرند که هم از تقرب به مقام سلطنت بهره‌مند گردند و هم با دانستن راه و رسم درباری و جلب عواطف اطرافیان، خود را در قلب شاه جا دهند. به همین جهت عوامل روزنامه‌اطلاعات که همیشه دنبال قدرت موجود می‌گشتند تا بدان تملق گویند و کار خود را بکنند، تقریباً پیش رو برای آشنایی با زندگانی احتشام‌الدوله خاتلر میرزا(هفدهمین فرزند عباس‌میرزا) و حوادث بسیار مهم تاریخی این دوره –که ذکر آن در بالا رفت– به طور مشخص و کاملاً مستند به حکمرانی احتشام‌الدوله بر خوزستان، لرستان و حومه‌های این مناطق اشاره دارد. در واقع سراسر اثر حاضر به روایت (ارائه خام و دست‌نبدنی شده) فرمان‌های ناصرالدین شاه، مکاتبات امیرکبیر، مکاتبات میرزاآقاخان نوری و مکاتبات جمعی دیگر از رجال عصر ناصری، با احتشام‌الدوله خاتلر میرزا می‌پردازد و در پیچه این مستندات، مخاطب گرمی را با چرایی و چگونگی بخش مهمی از حوادث بنیادین عصر ناصری، آشنا می‌سازد.»

مباحث زیر بخشی از اهم مطالب کتاب حاضر است: «وضعیت و مبنای انتخاب حکمران برای مناطق مختلف ایران توسط هیئت حاکمه /روابط حکومت با امپراطوری عثمانی /جنگ ایران و انگلیس/ خاتلر میرزا و سرکوب یاغیان بختیاری /نقش بسسازی عباس میرزا و فرزندان وی در برقراری امنیت در داخل و رویارویی با بیگانگان (انگلستان و عثمانی) /نقش منشاورهای امیرکبیر با خاتلر میرزا و سایر شاهزاده‌ها و حکمرانان عصر ناصری /نخوه بر خورد حکومت با مشکلات مردم عشایری، روستایی و شهری در دوره ناصرالدین‌شاه ماموریت مشیرالدوله در کمپسین سرحدی و...»
بی‌تردید انتشار این اثر می‌تواند عموم تاریخ‌پژوهان معاصر به ویژه محققان دوره ناصری را مفید آید و مدبرسان باشد.

عاریخ

کفت و گو ۸۸۴۹۸۴۲۷

علی اصغر امیرانی وعباس مسعودی در دیدار جمعی از ارباب مطبوعات باپهلوی دوم

رنگین‌نامه‌های محبوب دربار پهلوی‌ها در آیین‌ه یک خوانش تاریخی

خوان دربار و طمع ارباب جراید روایت یک سرسپردگی!

■ **اطلاعات، مطبوعه‌ای برای مجیز‌گویی رضاخان!**

بی‌تردید روزنامه‌اطلاعات، شاخص‌ترین مطبوعه دوره سلطنت رضاخان بود که از بقای خویش را در نزدیکی به ذات ملوکانه و تبدیل‌گشتن به بولتنی برای انعکاس برنامه‌های روزانه وی می‌جست. عباس مسعودی مؤسس این رسانه، این رویکرد را در دوران سلطنت پهلوی دوم و تا پایان حیات خویش نیز تداوم بخشید. رضا سرحدی پژوهشگر تاریخ معاصر ایران در باب کارکرد این روزنامه در دوره سلطنت پهلوی اول بر این باور است: «روزنامه اطلاعات درباره سیاست‌ها و اقدامات رضاشاه، موضعی موافق داشت و با دستگاه تبلیغاتی حکومت تبدیل‌شده بود برای نمونه، تمام سفرهای پهلوی اول به نقاط مختلف کشور نیز ترکیه را سرشار از اقدامات مفید، محرک حقیقی و اصلاحات و ترقیات تازه می‌دانست که بی‌نیاهت در پیشرفت و توسعه آبادی و عمران کشور اثر گذار هستند؛ نمونه دیگری از اقدامات تبلیغی روزنامه اطلاعات در زمان احداث راه‌آهن سراسری کشور در سال ۱۳۰۶ در تهران و ادامه خطوط این راه‌آهن به جنوب کشور مشهود است. در این زمان، با ساخت دو پست اسکله چوبی در شمال غربی خلیج فارس و در انتهای آبراه خور موسی –که پس از چندی بندر شاهپور نام گرفت– روزنامه اطلاعات، به جای خبرسانی با بزرگمای و تمجید فراوان نسبت به تکمیل این بندر دستگاه تبلیغاتی حکومت پهلوی اول تبدیل شده بود و در طبیعت قهار وجود داشته و دارد و همیشه نیروی انسان و فکر بشری، طبیعت را مغلوب و مقهور خود می‌خواهد. به این سبب می‌بینیم تا جایی که دانیای اراده انسان می‌تواند کار کند، تسلیم طبیعت نمی‌شود. ایجاد بندر شاهپور به‌خودی‌خود، یکی از عرصه‌های بزرگ نبرد با طبیعت می‌باشد. جزو مد دریا در این بندر نیز نبرد مزبور را خوب در نظر شخص مجسم می‌سازد.»
روزنامه اطلاعات تقریباً به دستگاه تبلیغاتی حکومت پهلوی اول تبدیل شده بود و در صورت وجود کوچک‌ترین خبری، عکس رضاشاه در صفحه اول روزنامه خودنمایی می‌کرد؛ در فروردین، ۱۳۱۶ صفحه اول این روزنامه، به گزارش نماینده روزنامه از شیراز و سفر رضاشاه به این شهر، اختصاص یافته بود. در این گزارش، با مهم شمردن این سفر برای اقتصاد شیراز نوشته شده است: «تشریف‌فرمایی اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و والاحضرت همایون ولایتعهد به شیراز و بازدید از نمایشگاه کالای فارس و اواخر لازمی که دایر به لزوم توسعه صادرات فرمودند، از طرف شرکت سهامی پوست‌های نرم، اقدامات مفیدی به عمل آمده است. بر اثر فرمایشات شاهانه، آقایان بازارگنان و رؤسای شرکت‌ها تشویق شده‌اند و بیشتر برای اجرای نیات مقدس شاهانه، کوشش می‌کنند...»
در واقع

روزنامه اطلاعات، مشروعیت‌بخش سیاست‌های حکومت پهلوی اول شده بود. این روزنامه از تابستان ۱۳۱۳ و همزمان با دیدار رضاشاه از ترکیه، انتشار عکس‌هایی از زنان و بعد زنان کشورها دیگر را آغاز کرد. به‌تدریج عکس‌های بدون حجاب زنان نیز منتشر شد و پس از اعلام رسمی کشف حجاب، آن را به‌عنوان مزیتی معرفی کرد که شاه برای زنان قائل شده است؛ چادر در این روزنامه، نماد ظلمت و مایه جهل و بدبختی و نیز کشف حجاب، به‌عنوان مایه سعادت و افتخار زنامی‌شد. بر اساس حجم گسترده مطالب آمیخته با تعریف و تمجید و تأیید درباره سازمان‌ها و اقدامات فرهنگی، سیاسی و اجتماعی حکومت پهلوی اول، می‌توان گفت که سیاست‌های فرهنگی رضاشاه، به شکل وسیعی در روزنامه اطلاعات منعکس شده است. این روزنامه را می‌توان به‌عنوان یک دستگاه تبلیغاتی در نظر گرفت که با اطلاع‌رسانی تحریف‌شده و مفصل درباره فعالیت‌های سازمان‌های فرهنگی دوره رضاشاه، همچون جمعیت شیر و خورشید سرخ جوانان و بانوان، تغییر و تصویب قوانین و مقررات آموزشی به‌ویژه مدارس بانوان، کانون بانوان، و کشف کشف حجاب، کانون پرورش افکار و نظایر آن در پیشبرد برنامه‌های فرهنگی رضاشاه نقش مهمی داشت. روزنامه اطلاعات در موارد کوتاهی از سیاست داخلی و خارجی مطالبی منتشر می‌کرد که آن نیز در راستای تأیید و ترویج برنامه رضاشاه بود. در دوره رضاشاه به دلیل اقدامات حکومت که به تغییرات گسترده منجر شد، روزنامه‌ها می‌توانستند هتسارهای جدی را متوجه دولت، به‌عنوان متولی این تغییرات کنند، اما بررسی‌ها نشان می‌دهد که روزنامه‌های در روزنامه‌های بزرگ کشور و به‌طور ویژه روزنامه اطلاعات به چشم نمی‌خورد. اطلاعات علاوه بر اینکه به دستگاه تبلیغاتی نظام تبدیل شده بود، حواشی را برحسته می‌کرد تا از انتقاد و روشنگری درباره سیاست‌های رژیم پهلوی به دور باشد. اخیراً صفحه اول این روزنامه، همواره در راستای سیاست‌های حکومت پهلوی بود.»

■ **تسلیم‌ناگزیر «اطلاعات» در برابر موج بزرگ انقلاب اسلامی**

رویداد عظیم انقلاب اسلامی ایران، چنان وسعت و گستره‌ای داشت که تمامی نهادهای رژیم گذشته را به خضوع در برابر خویش وادار کرد؛ مطبوعات وابسته به حاکمیت از جمله روزنامه اطلاعات نیز چنین سرنوشتی یافتند. به ویژه در چندی قبل از فراگیر شدن انقلاب، عباس مسعودی در گذشت و این مطبوعه، توسط فرزند وی فرهاد مسعودی اداره می‌شد. محمد اسماعیل شیخانی، پژوهشگر تاریخ معاصر ایران این چرخش را به شرح ذیل تحلیل کرده است: «کنته مهم در تاریخ روزنامه اطلاعات، این است

از راست:عباس مسعودی، منصفی مصباح‌زاده و محمد موقر

خوانش سرگذشت طولانی مجله خواندنی‌ها متعلق به علی اصغر امیرانی می‌تواند نمادی از شرایط مطبوعات در دوره پهلوی باشد.

این نشریه را می‌توان از زمره پهلوی‌ها به مفهوم رسانه‌های «این‌الوقت» به مفهوم واقعی کلمه قلمداد کرد! علاوه بر این سازمان اطلاعات و امنیت کشور، به نوعی این مطبوعه دیرپا را به سواپ اطمینان تبدیل کرده و اجازه در نوردیدن برخی خطوط قرمز را به امیرانی داده بود!

که روزنامه به‌ویژه در دهه ۱۳۴۰، به تربیون رسمی و شخصی عباس مسعودی تبدیل شد و وی از ابزار روزنامه به عنوان حربه‌ای برای سرکوب مخالفان خود بهره گرفت؛ برای مثال در برهه‌ای، گزارش‌ها و اخبار روزنامه اطلاعات، کاملاً بر اقدامات غلامرضا ضکی‌بی به عنوان وزیر آبادانی و مسکن متمرکز می‌شود و درصدد تخریب وی برمی‌آید و انگیزه اصلی نیز این است که نیک‌بسی در دوران وزارتش، داماد مسعودی را –که معاون وزارتخانه مذکور بوده– اخراج می‌کند و این گونه است که اطلاعات، هجمه بسیاری بر وزیر وارد می‌کند یا در برهه‌ای، نوک‌پیکان انتقاد تمامی گزارش‌های اطلاعات، متوجه احمد نفیسی شهردار تهران بود؛

به نحوی که حتی صدای ساواک نیز از این حجم از انتقادات در آمد و البته بعدها میرهن شد که علت مسئله، ناکام ماندن مسعودی در زدوبند با شهرداری بوده است؛ فضای سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ هم برای روزنامه اطلاعات و هم سایر روزنامه‌های موجود در آن برهه جدید بود و این جراید با موقعیت تازه‌ای رویه‌رو شده بودند. یکی از اقدامات این روزنامه در سال ۱۳۵۶، چاپ مقاله «یران و استعمار سرخ و سیاه» با نام مستعار احمد رشیدی مطلق بود. اطلاعات که در این برهه بنیانگذار اصلی خود یعنی عباس مسعودی را از دست داده بود و مؤسسه توسط پسرش فرهاد مسعودی اداره می‌شد، کم‌کم تغییر موضع داد و رویکرد حمایت از معترضین را برگزید و در جریان اعتصاب عمومی مطبوعات در ۱۸ مهرماه ۱۳۵۷ نیز با سایر روزنامه‌ها همگام شد. علت اصلی اعتصاب نیز اعتراض به تصاب دولت نظامی اه‌زاری و این گونه بود که اطلاعات پس از عمری انتشار به مدت ۶۲ روز منتشر شد. در ۲۶ دی‌ماه سال ۱۳۵۷، اطلاعات با درشت‌ترین حروف ممکن –که با وجود وسعت و وسعت پسرش فرهاد مسعودی اداره می‌شد، کم‌کم تغییر موضع داد و رویکرد حمایت از معترضین را برگزید و در جریان اعتصاب عمومی مطبوعات در ۱۸ مهرماه ۱۳۵۷ نیز با سایر روزنامه‌ها همگام شد. علت اصلی اعتصاب نیز اعتراض به تصاب دولت نظامی اه‌زاری و این گونه بود که اطلاعات پس از عمری انتشار به مدت ۶۲ روز منتشر شد. در ۲۶ دی‌ماه سال ۱۳۵۷، اطلاعات با درشت‌ترین حروف ممکن –که با وجود وسعت و وسعت پسرش فرهاد مسعودی اداره می‌شد، کم‌کم تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این مدت و همچنین سبب شد تا در آن ایام اطلاعات به‌عصاً در دو دین صورت نیز منتشر شود و به انعکاس وقایع و رخدادهای جریان انقلاب اسلامی بپردازد. در این مدت فرهاد مسعودی، همچنان گرداننده اصلی روزنامه بود و البته بعدها و در سال ۱۳۵۸، رویکرد روزنامه کاملاً تغییر کرد و به‌واسطه تغییرات جدید در این